

STUDIUM BIBLE

0. ÚVOD

Co se obvykle míní studiem Bible

Když řekneme, že budeme studovat Bibli, můžeme tím mít na mysli dva zcela odlišné přístupy:

- 1) Obvyklý postup, který mají na mysli téměř všichni křesťané, je pouhé čtení a jakési zapamatovávání si jen její struktury a některých částí, ba někdy i jen jednotlivých vět tzv. veršů. Tuto knihu křesťané chápou jako z principu věci málo srozumitelnou autoritu, a proto přistupují ke studiu s tím, že předem neočekávají nějaké hlubší porozumění. Svůj přístup obvykle nenazvou vědeckým, protože se domnívají, že žádný vědec nemá k božím věcem přístup a že bez božského zjevení není tato kniha vůbec pochopitelná, nebo alespoň nikoli správně.
- 2) Ateistický student, zpravidla historik, se při studiu Bible obvykle snaží o její analýzu a obvykle srovnává s jinými historickými materiály. Protože v textu narazí na různé „metafyzické“ projevy bohů, cítí se oprávněn k nedůvěře v autenticitu textu. Pokud nemá popisované události doložené z jiného „nezávislého“ materiálu, považuje je v nejlepším případě za více či méně zkreslené. Přitom svůj přístup považuje za vědecký.

Řekněme si rovnou, že ani jeden z těchto přístupů vědecký není. První přístup proto, že jím ani být nechce, druhý proto, že je zaujatý a jako takový vědeckým být nemůže. Jeho zaujatost je v tom, že a priori nepřipouští existenci Boha. Historikové si přitom neuvědomují, že ani ateističtí komunističtí filozofové si nikdy nedovolili tvrdit, že Bůh neexistuje, a proto nikdy nevydávali svůj pohled na svět za nic více než za názor (známý jako tzv. Vědecký světový názor) nebo nejvýše za hypotézu, a že názor je neopravňuje zacházet s ním jako s faktem.

Studium bez předsudků

Mohli bychom se tedy rozhodnout, že nebudeme zaujatí. Existenci Boha připustíme a můžeme ve vědeckém studiu pokračovat.

Poznámka: Je třeba čtenáře upozornit, že většina dále uvedených skutečností i myšlenek není nová. Rada z nich je dokonce známa již mnoho staletí a teologové mohou doložit některé úvahy i z dávných písemností. Problém je v tom, že teologové je většinou nepublikují pro „laickou“ veřejnost (lhostejno nyní z jakých důvodů) a tak se drtivá většina zájemců o Bibli musí buď seznámit s obrovským množstvím literatury, která byla na toto téma napsána (nezapomínejme, že zájemce neví a nemůže vědět, co je pro něj užitečné a co nikoli), nebo k ní přistoupí s mnohými předsudky (danými jednak kulturou prostředí a jednak, v případě že je členem nějaké církve, oficiálními výklady a dogmaty). Pokud bude moci a chtít nějaký odborník v této věci přispět, každá dobře míněná a kvalifikovaná pomoc je vítána.

Komplikace při studiu

A přesto narazíme. Nebudeme si moci nepoložit otázku: Jak si můžeme ověřit, že děje a události tam popisované jsou skutečně pravdivé? Jak si můžeme být jisti, že právě v této knize je vše zapsáno pravdivě, a navíc dostatečně přesně, aby nebylo možné propadnout omylu? Vždyť kolik problémů může vzniknout už jen tím, že vlastně k dispozici nemáme ani zaručeně přesné a kvalitní slovníky z původních jazyků? A jak si můžeme být jisti, že pisatelé nebyli nikoli jen prostě lháři (to by opravdu nebylo objektivní a nikdo by to ani nepředpokládal, není důvod nevěřit dobrým úmyslům pisatelů historických knih), ale třeba lidé unešení fantazií či nadšením, lidé neúmyslně ovlivnění nějakou drogou, lidé oklamání nějakými manipulátory či kouzelníky, lidé přinucení svými nadřizenými nebo nějakými podvodníky atd.? A co když narazíme v této knize prostě jen na odporující si záznamy?¹ Proč v takovém případě věřit právě jen jednomu z nich a druhý považovat za omyl či podvrh?

¹A takové se tam opravdu vyskytují.

Neuvěřitelné zprávy

A co když dokonce narazíme na zprávy z dnešního pohledu zcela nevěrohodné, jako třeba, že Slunce zůstalo po dobu několika hodin na obloze stát?

Joz 10:13	<i>„A slunce zmlklo a měsíc stál, dokud lid nevykonal pomstu nad svými nepřáteli. To je zapsáno, jak známo, v Knize Přímého. Slunce stálo v polovině nebes a nepospíchalo k západu po celý den.“ [EP]</i>
-----------	---

Nebo na známé Ježíšovo „chození po vodě“:

Mt 14:25-29	<i>„K ránu šel k nim, kráčeje po moři. Když ho učedníci uviděli kráčet po moři, vyděsili se, že je to přízrak, a křičeli strachem. Ježíš na ně hned promluvil a řekl jim: ‚Vzchopte se, já jsem to, nebojte se!‘ Petr mu odpověděl: ‚Pane, jsi-li to ty, poruč mi, ať přijdu k tobě po vodách!‘ A on řekl: ‚Pojď!‘ Petr vystoupil z lodi, vykročil na vodu a šel k Ježíšovi.“ [EP]</i>
-------------	--

Takové a jiné podobné pasáže se jeví jako možné jen nějakým „nadpřirozeným“ zásahem. Nevěřící čtenář musí být skutečně na rozpacích, věřící pak musí dospět k názoru, že ony „nadpřirozené zásahy“ jsou přece vědeckému zkoumání prostě nepřístupné.

Otázkou pak je, zda je pro věřícího vůbec možné Bibli vědecky zkoumat.

Jako obvyklý historický dokument to opravdu nelze. Jenže Bible prostě obvyklým historickým dokumentem není. Je nyní na místě říct proč.

1. ČÍM SE LIŠÍ BIBLE OD JAKÉHOKOLI JINÉHO HISTORICKÉHO DOKUMENTU?

U Bible očekáváme záruku pravosti

Rozdíl by měl být podstatný. Zatímco u jakéhokoli dokumentu je vždycky nutné zkoumat jeho pravost a pravdivost (což souvisí s morálkou, znalostmi a informovaností pisatele) a každou jeho ucelenou část zvažovat samostatně a přistupovat k ní kriticky, v případě Bible by mělo být předem jasné, že všechny její části jsou zaručeně pravdivé. Vždyť je-li přáním Božím, aby tato kniha sloužila jako podklad pro učení těch, kteří se o Bohu chtějí dozvědět více, potom (jak bychom očekávali) musí tento Bůh zaručit její ochranu nejen před falsifikací, ale i před prostými omyly při její reprodukci a zkusením při překladech do jiných jazyků.

Oprávněné pochybnosti

Jenže ani to není zřejmé, každý vážný zájemce o studium této knihy přece ví, že existuje množství překladů, které nejsou zcela shodné, a dokonce i nejstarší opisy nejsou zcela totožné. Originály pak nejsou k dispozici vůbec.

Věřící křesťan zpravidla nedokáže odpovědět na otázku, proč se Bůh nepostaral o to, abychom mohli mít k dispozici původní dokumenty, a ještě k tomu výkladový slovník původních jazyků. Nebo proč ony překlady nezajistí Bůh sám.

Buďme však vstřícní a prozatím předpokládejme, že Bůh není detailista a že máme záruku, že ty skutečně podstatné informace prostě zkuseny nejsou.

Avšak je-li pisatelem originálu Bůh sám (nebo pokud alespoň původním pisatelům text Bůh nějak nadiktoval), proč tento Bůh nepoužil stejnou metodu při opisech nebo alespoň při překladech? To by se snad dalo nějak vysvětlit, kdyby tento Bůh změnil své původní metody, nebo kdyby dokonce od lidí odešel či dokonce zemřel.² Nic takového ale Bible nepřipouští:

Ža 102:28	<i>„Ale ty jsi stále týž a bez konce jsou tvoje léta.“ [EP]</i>
-----------	---

Tím padá i tato poslední možnost. Uvedené pochybní otázky prostě není možné jednoduše odmítnout, nárokujeme-li si vědecký přístup při studiu.

Nelze jinak než zkoumat podrobněji.

²Takové názory byly skutečně publikovány.

2. KDO OPRAVDU JE PISATELEM BIBLE?

Boží slovo

Křesťané mají všeobecně zato, že Bůh sám. Proto se Bibli přezdívá Boží slovo. Bible tuto představu ale vůbec nepotvrzuje a místo toho je v ní řečeno:

2Ti 3:16	„Celé Písmo je inspirováno Bohem a prospěšné k vyučování, ke kárání, k urovnávání věcí, k ukázněvání ve spravedlnosti, ...“ [PNS]
----------	---

Všimněme si, že je zde řeč pouze o **inspiraci** a nikoli o nějakém diktátu či dokonce přímém psaní!

Inspirace

Ale co je to vlastně ta inspirace Bohem?

Samotné slovo inspirace je totéž, co v běžném smyslu slova nápad či nějaká ucelená myšlenka, respektive představa vyvolaná schopností mozku asociovat analogické myšlenky, souvislosti, zákonitosti, obrazy či jiné modely a podobně. Inspiraci může způsobit jakýkoli vjem, a to nejen bezprostřední ale dokonce i minulý, někdy dokonce dávno minulý. Můžeme-li zdroj tohoto vjemu lokalizovat na nějakou osobnost nebo její práci, nazýváme tuto osobnost **inspirátorem**.

Totéž platí pro inspiraci Bohem. Bůh jako Stvořitel je inspirátorem:

- 1) Skrze své stvoření - tj. reálný svět kolem nás a jeho jednotlivé elementy.
- 2) Prostřednictvím poznání zákonů tohoto světa, které pocházejí rovněž od Boha.

Ři 1:20	„Jeho neviditelné [vlastnosti] jsou totiž jasně patrné od stvoření světa, protože je lze pochopit z učiněných věcí, dokonce i jeho věčnou moc a Božství, takže jsou neomluvitelní, ...“ [PNS]
---------	---

- 3) Inspirativně působí jeho vlastnosti, které někteří pisatelé kdysi pozorovali u andělů a jiných tzv. duchovních tvorů v oné době na Zemi fyzicky přítomných.

K čemu byli pisatelé inspirováni?

Především k **poctivosti při psaní** a dále k **osobní angažovanosti ve prospěch lidstva a Božího lidu** speciálně, a dále k dalším vlastnostem a činům, které jim byly uloženy a ukládány. Pisatelé měli zaznamenávat jednak slova andělů (pokud k tomu byli vyzváni, ale to jen v počátečních obdobích) a pak všechny důležité informace, které měly **nadčasový charakter** a mohly sloužit „... k vyučování, ke kárání, k urovnávání věcí, k ukázněvání ve spravedlnosti, ...“ (2Ti 3:16) a to nejen současné, ale především i dalším generacím.

Jako příklad jen několik textů.

Ža 102:19	„Pro budoucí pokolení je to psáno, aby lid, jenž bude stvořen, chválil Hospodina, ...“ [EP]
Iz 30:8	„Nyní jdi, napiš to před nimi na desku, zaznamenej do knihy a zůstane to svědectvím do posledního dne, navždy, navěky.“ [EP]
Da 10:14	„Přišel jsem, abych tě poučil o tom, co potká tvůj lid v posledních dnech, neboť vidění se týká těchto dnů.“ [EP]
Ef 2:7	„... aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši.“ [EP]
Kol 2:17	„To všechno je jen stín budoucích věcí, ...“ [EP]
Žid 2:5	„Budoucí obydlenu zemi, o které mluvíme, ...“ [PNS]
Žid 10:1	„V zákoně je pouze náznak budoucího dobra, ne sama jeho skutečnost. ...“ [EP]
Žid 13:14	„Neboť nemáme zde města zůstávajícího, ale onoho budoucího hledáme.“ [KB]
2Pe 2:6	„... a [jestliže] tím, že obrátil města Sodomu a Gomoru v popel, je odsoudil, a tak stanovil bezbožným lidem vzor budoucích věcí; ...“ [PNS]

A co proroctví?

Také je ale v Bibli ještě tento text:

2Pe 1:21	„Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, posláni od Boha.“ [EP]
----------	--

Zde je řeč o tom, že všichni lidé, kteří prorokovali, byli posláni od Boha. Zdánlivě tedy každé proroctví bylo pravé.

Na jiných místech je ale v Bibli psáno:

Jer 5:31	„Proroci prorokují klamně, kněží vládnou na vlastní pěst a mému lidu to vyhovuje. Co však uděláte, až nastanou věci poslední?“ [EP]
1Ja 4:1	„Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha; neboť mnoho falešných proroků vyšlo do světa.“ [EP]

Z toho vyplývá, že každé proroctví sice bylo prorokem vyřčeno na cizí popud, avšak lidé, posláni od Boha, mluvili jen z **popudu Ducha svatého**.

Dále vyplývá z výše uvedených citací, že proroků bylo větší množství. To platí i pro pisatele Bible, kterých je také celá řada. Bible je vlastně soubor mnoha knih.

Kdo nebo co je onen svatý Duch?

V prvé řadě je zde opět uvedeno, že **nikdo nic nikomu nediktoval**, pouze ho „pudil“. Analýza významu slov Duch i Svatý Duch je provedena v jiném materiálu. Nyní stačí říct, že oním popudem k proroctví mohlo být cokoli (nebo kdokoli), co (nebo kdo) vyvolalo v dotyčném člověku potřebu ohlásit svému okolí nějakou prognózu. V dávné minulosti to byli andělé, kteří svou prognózu sdělili některému z důvěryhodných lidí. Později tato proroctví vyřkli lidé, kteří si již všimli, že Bůh reaguje na stejné či obdobné lidské chování pokaždé stejně, a cítili potřebu varovat včas před trestem. Falešní proroci pak zpravidla říkali jen to, co se od nich očekávalo a co jim (osobně) přineslo moc, vliv, slávu nebo bohatství.

K jejich rozlišení zpravidla stačilo obyčejné lidské svědomí. Když jedni proroci varovali před trestem a jiní naopak prorokovali dobré věci, mohl každý sám nezaujatě posoudit, zda se Boží lid chová v souladu s jeho zákony či nikoli, a tak rozhodnout, zda Bůh přijde žehnat nebo soudit a trestat. Z toho pak bylo bez větších problémů zjistitelné, který z proroků je pravý a který falešný.

Podle tohoto kritéria se také apoštolové rozhodli následovat Ježíše v době, kdy všichni ostatní od něho odešli.

Jan 6:66-69	„Od té chvíle ho mnoho jeho učedníků opustilo a už s ním nechodili. Ježíš řekl Dvanácti: ‚I vy chcete odejít?‘ Šimon Petr mu odpověděl: ‚Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží.‘“ [EP]
-------------	---

Nyní čtenář může právem říct: Ale pak to byli obyčejní filozofové, a ne nějací Boží lidé!

To by nebylo přesné. O některých z nich bychom museli říct Boží filozofové, protože tyto lidé měli ke svému jednání relativně velmi vysoké či spíše špičkové (v oné době) morální pohnutky. Napodobovali totiž onoho Boha, v něž věřili. Tito lidé se angažovali (často s vynaložením všech svých sil a prostředků) pro nápravu Božího lidu, a to nejen bez nároků na odměnu, ale naopak s rizikem tvrdého až krutého pronásledování, mučení, a dokonce i zabíjení!

Mt 5:10	„Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.“ [EP]
Mt 5:11	„Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně.“ [EP]
Mt 5:12	„Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi.“ [EP]
Mt 5:44	„Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují.“ [EP]
Mt 23:34	„Hle, proto vám posílám proroky a učitele moudrosti i zákoníky; a vy je budete zabíjet a křížovat, budete je bičovat ve svých synagógách a pronásledovat z místa na místo.“ [EP]
Lk 11:47	„Běda vám! Stavíte pomníky prorokům, které zabili vaši otcové.“ [EP]
Lk 11:49	„Proto také Moudrost Boží pravila: Pošlu k nim proroky a apoštoly a oni je budou zabíjet a pronásledovat.“ [EP]
Lk 21:12	„Ale před tím vším na vás vztáhnou ruce a budou vás pronásledovat; budou vás vydávat synagógám na soud a do vězení a vodit před krále a vládcy pro mé jméno.“ [EP]
Jan 15:20	„Vzpomeňte si na slovo, které jsem vám řekl: Sluha není nad svého pána. Jestliže pronásledovali mne, i vás budou pronásledovat-jestliže mé slovo zachovali, i vaše zachovají.“ [EP]

Psali Bibli vždycky lidé vzdělaní?

Vždycky ne. Hebrejská a aramejská písmena (SZ) většinou ano, řecká (NZ) jen část.³ Nicméně tyto lidé nezřídka psali o velmi vzdálené budoucnosti a tam jim i tehdejší vzdělání ani zdaleka nestačilo. Navíc tehdejší jazyky, kterými bylo mnohem obtížněji než dnes⁴ popsat lidskou psychiku, motivaci a její příčiny atd., k popisu společenských zákonů nestačily. Dnešnímu studujícímu čtenáři musí některé biblické pasáže připadat primitivní, ba někdy až blouznivé. Chceme-li být objektivní, nemůžeme tvrdit, že si Bible u nevěřícího čtenáře respekt sama vynucuje.

³Nevzdělanými pisateli byli apoštolové Petr a Jan.

⁴A to nám soudobé jazyky ani dnes pro takové účely zdaleka nepostačují.

3. BYLO PSANÍ BIBLE NĚJAK PŘÍMO CENTRÁLNĚ ŘÍZENO ČI ALESPŮN KOORDINOVÁNO?

Pokud jde o Bibli jako celek odpověď zní: Přímou nikoli! A to nejen lidským ale ani nadlidským činitelem! Toto musí být pro křesťana šokujícím zjištěním, pokud si vůbec je tuto skutečnost ochoten připustit. Jako by se najednou Bible Bohu zcela odcizila! Co má vlastně s Bohem společného?

Odpovězme si předem (abychom nevzbudili dojem, že další text je pouze pamfletem na Bibli): Má, ale zcela jinak, než se obecně myslí. Bude o tom řeč za chvíli. Nyní pokračujeme v provokujících myšlenkách, neboť chceme provokovat k přemýšlení!

Důsledkem předchozích skutečností je, že se v Bibli vyskytují nejen texty popisující tutéž událost, okolnost, problém, osobu či zásadu, ale jsou tam dokonce některé pasáže zcela shodné! U diktujícího nebo alespoň koordinujícího Boha bychom jistě takové chyby nenašli.

Pisatelé Bible tedy byli lidé. Ale co to byli za lidi, že si osobovali právo mluvit za Boha? Vždyť i dnes se na příklad papež katolické církve nechá nazývat zástupcem Boha na Zemi, a přitom musí každý myslící křesťan mít pocit, že nám tento „bůh“ prakticky nemá co říci, natož aby měl moc něco na Zemi změnit. A proč se tento „bůh“ nechá uctívat i muslimy, jenže zcela jinak? Nebo nemá dost sil a argumentů, aby vyvrátil falešná tvrzení? Proč tento „bůh“ žádal, aby „jeho vlastní slovo“ bylo zakazováno? Ani bychom se nedopočítali všech zdánlivě oprávněných „proč?“. Zdánlivě?

Ukážeme si, že tradiční přístup většiny křesťanů k Bibli je nejen nesprávný, ale přímo zcestný. Pohoršeným křesťanům musíme říct: Bojíte se pravdy? Tak proč se tváříte, že jste jejími nositeli?

Položme si otázku: Věříme, že nám Bible pomůže pravdu o Bohu a jeho záměrech najít, nebo ne?

Naše víra prostě musí mít vyšší kvalitu. Proto se nebojme si všechny tyto otázky připustit a hledejme dále!

Nezbývá, než se rozepsat i o těch vlastnostech Bible, které nelze líčit v sice zářivých leč umělých barvách. Cílem tohoto popisu je dokázat, že Bibli **je třeba brát s největší vážností**, mnohem větší než kdykoli dříve, protože falešné uctívání Bible ve skutečnosti vedlo k jejímu zatemňování a tím k pozdějšímu znevažování a zneužívání. Ukažme si, že Bible skutečně ukazuje lidstvu cestu vpřed a že za jejím vytvořením skutečně stál Bůh (jako inspirátor), i když **není** jejím přímým pisatelem.

Poznámka: Jsou to právě vědci⁵, kteří se musí „prokousávat“ podobnými materiály, aby mohli nakonec lidem předložit systematicky psané monografie, z nichž teprve pedagogové vytváří učebnice vhodné pro studium na školách.⁶ U Bible to měli činit kněží. Víme však, že to činili nesprávně. Dali si říkat „odborníci“ (a tomu podobně), a přesto jim Ježíš Kristus musel oprávněně říct:

Mr 12:24	„Ježíš jim řekl: ‚Mýlíte se, neznáte Písma ani moc Boží!‘“ [EP]
----------	---

Zkusme si představit, že bychom toto dnes řekli dnešním odborníkům teologům! Pohněvali bychom je stejně, jako pohněval Ježíš ony tehdejší. Nenapodobujme proto nyní Ježíše (ačkoli k napodobování vyzývá) a buďme skromnější.

Napřed si tedy zmapujme hlavní vlastnosti Bible.

4. JAKÉ VLASTNOSTI TEDY MÁ BIBLE?

Není ani tematická ani chronologická

O Bibli je známo, že není psána ani tematicky ani chronologicky.⁷

Tyto skutečnosti jsou uváděny v náboženské literatuře tak, jako kdyby celkem vzato nešlo o nějaký vážný „nedostatek“. Čtenář takovýchto pojednání má vnitřní pocit, že mu vykladači nakonec přece jen řeknou, jak tedy je psána, protože kniha, ve které není žádný zjevný systém, je jen jakási sbírka víceméně nesourodých materiálů!

Jenže: Ono to tak opravdu je! Nazývat Bibli učebnicí je podlézavost, třebaže ten, kdo ji tak nazývá, podlézá Bohu! Takováto kniha prostě není materiálem, který je možné studovat jako na nějaké škole.

⁵Pro účely studia Bible by to měli být kněží-vědci. Ve skutečnosti jsou to vždy jen kněží, kteří si v nejlepším případě na vědce hrají.

⁶Potíž standardního vědce je však v tom, že aby ve světě uspěl, se musí řídit tzv. vědeckou skepsí, která mu v dnešním ateisticky laděném světě brání v objektivitě při zkoumání Boha.

⁷Snad jen po malých částech.

Musíme konečně říct otevřeně:

Bible se skutečně jeví jako jen velmi nedostatečně uspořádaný soubor různých písemných materiálů, který je proto bezpodmínečně nutné zkoumat vědeckými metodami! „Klasické“ školské studium je zcela nemožné a každá taková snaha musí zájemce svést z cesty!

Tuto zkušenost udělala napřed katolická církev a po ní všechny ostatní. Toto byl skutečný důvod toho, proč vůdci církvi postupně začali Bibli skrývat před svými věřícími.⁸ Není proto vůbec možné divit se marným pokusům mnoha samouků, byť upřímně smýšlejících.

Není ani přesná

Ani v takových věcech jako jsou číselné údaje není Bible přesná. Obsahuje dokonce i vzájemně si odporující kalendáře!

Základní otázka

Křesťan si však musí položit otázku: To znamená, že nemám vůbec číst Bibli? Mají snad katolíci pravdu, když zakazovali tzv. laikům Bibli dokonce i jen vlastnit? Odpověď je záporná, avšak musí k ní být mnoho řečeno. Především je nutné si ozřejmit, jak vlastně tato kniha vznikla.

5. KÁNON A JEHO VZNIK

Přímý Boží zásah

Bůh přece jen nějak zasáhl do vzniku této knihy přímo, a to těmito způsoby:

1) Podstatné části základu Bible, zákon, předali lidem andělé!

Žid 2:2	„Jestliže už slovo zákona, které vyslovili andělé, bylo pevné a každý přestupek i každá neposlušnost došla spravedlivé odplaty, ...“ [EP]
Sk 7:53	„Přijali jste Boží zákon z rukou andělů, ale sami jste jej nezachovali!“ [EP]
Ga 3:19	„Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníku.“ [EP]

2) Bůh skutečně použil lidských prostředníků, ale to vyvolává další otázky:

- Je nutné umět rozeznat pravé od nepravých.
- Je třeba prozkoumat, proč je vůbec lidských prostředníků třeba! Většina křesťanů by si přála zbavit se výše uvedených potíží tím, že Bůh by řídil všechno pořád.

Součástí předaného zákona byla i pravidla, podle kterých se dalo pravé prostředníky, a hlavně jejich spisy rozpoznat (jak jsme si již ukázali, informace byly určeny většinou budoucím generacím, a proto je bylo třeba zapsat). Podle těchto pravidel vznikl tzv. kánon.

Pravidla zařazení spisu do kánonu

Soubor knih, které jsou dohromady nazývány Biblií, byl stanoven podle těchto pravidel:

- 1) Knihy musely pocházet od autorů, kteří sledovali stále stejnou náboženskou linii.⁹
- 2) Knihy se musely přímo či nepřímo, ovšem prokazatelně, dovolávat Boha Stvořitele, a od ustanovení jeho jména i tohoto jména (JHVH).
- 3) Knihy nesměly žádným způsobem odvádět čtenáře k jiným bohům (To samozřejmě platilo i pro jejich autory).
- 4) Žádná kniha nesměla být ve zřejmém rozporu s ostatními již přijatými knihami.
- 5) Každá kniha musela projít testem pravdivosti. To znamenalo:
 - Historické knihy, respektive pasáže musely odpovídat skutečnosti, a to i za cenu, že kritizovaly vládnoucí panovníky či kněze, bez ohledu na eventuální pronásledování pisatele.
 - Prorocké knihy či pasáže musely pocházet od autora, který se prokázal být pravým prorokem. Pravý prorok se prokázal tím, že se muselo splnit takové jeho proroctví, které nebylo předem zřejmé či očekávané. Proroctví muselo být prokazatelně napsáno či alespoň vyřčeno Božím jménem (JHVH) a to s dostatečným předstihem. Dostatečnost se posuzovala podle toho, zda bylo objektivně možné na ně včas pozitivně reagovat či nikoli.

⁸ Že se později stal tento problém zdůvodněním pokrytectví všeho druhu je jiná věc.

⁹ Až na první Desatero a zprávu psanou na zdi (Da 5:25) byly všechny biblické knihy psány nedokonalými lidmi!

První kanonizaci provedl už kněz Ezdráš.

Všechny knihy Bible prošly důkladným zkoumáním pravosti a (až na katolickou církev, která se pokoušela do Bible propašovat buď další knihy, tzv. Apokryfy, nebo alespoň vsuvky, tzv. Pseudoepigrafy) všechny křesťanské církve s tímto kánonem souhlasí (nynější kánon ani katolická církev nenapadá, pouze ho považuje za neúplný¹⁰).

Takový všeobecný souhlas je ve světové literatuře obdobného typu mimořádným jevem a je důkazem, že vůči Bibli nejsou žádné hodnověrné námitky.¹¹

Toto všechno je známo. Zdaleka však není známo, že tyto skutečnosti vůbec neodporují předchozím konstatováním!

Poznámka: Uvádění jen takových fakt ovšem působí, jako kdyby bylo možné o Bibli hovořit jen v samých superlativech, a to bez ohledu na měřítko, které na ni položíme! Nicméně jde o fakta, která v dalším zkoumání budeme brát jako základní.

Nyní řekne zájemce o studium Bible: Takováto pravidla se velmi blíží pravidlům, podle kterých se sdružují písemné materiály k jednotlivým vědeckým disciplínám. Mám tedy považovat Bibli za takový soubor?

6. ČÍM SE BIBLE LIŠÍ OD JINÉHO VĚDECKY PROVĚŘENÉHO SOUBORU SPISŮ K URČITÉMU TÉMATU?

Správně by se neměla lišit ničím! Měla by obsahovat všechny důležité a pravdivé přehledně uspořádané prověřené materiály, které se týkají společného tématu: Nápravy duchovního vývoje lidstva.

Jestliže se přece jen v něčem liší, je to způsobeno dosavadním postojem k Bohu, který bychom mohli nazvat „dětským“. Pisatelé i „redaktoři“ se většinou nedokázali zbavit jisté úzkosti a obav jednak z moci Stvořitele (hlavně z počátku) a jednak z budoucnosti lidí (spíše ke konci). K tomu přistupují další okolnosti:

- 1) Nedokonalost jazyka.
- 2) Nedokonalost technických prostředků zápisu i uchování.
- 3) Někdy nedostatečná vzdělanost i zkušenost pisatele (na prvním místě byly morální hodnoty).
- 4) Neschopnost pisatelů představit si budoucí vývoj.

a mnoho dalších. Ale proč to Bůh nechal na lidech?

7. LIDŠTÍ PROSTŘEDNÍCI

Hlavním cílem stvoření lidstva bylo vytvoření nového společenství myslících bytostí se svobodnou vůlí, vznik nové civilizace, která funguje sice v souladu s Božími zákony, avšak jejíž vývoj je co nejméně zatížen zkušenostmi a tradicemi civilizací stvořených dříve (1Mo 1:27,28; Ža 115:16). Z tohoto důvodu bylo nutné zasahovat do vývoje lidstva co nejméně a jen v době, kdy byla ohrožena existence lidstva jako celku. Proto bylo (a i nyní je) nutné využít co nejvíce lidí samotných. Bůh si jako prostředníky vybírá ty z lidí, kteří jsou ve své době morálně nejvyspělejší, a tudíž nejméně ovlivnitelní. K ovlivnění sahá jen tehdy, je-li nezbytně nutná náprava. To je vždy v době, kdy se lidstvo dostane na „cestu“ vedoucí s jistotou k jeho záhubě. Podle toho volí prostředky, a to od tak jemných, jako jsou jen osobní špatné zkušenosti vnímavých jedinců, přes varování urychlením poznání důsledků špatného vývoje, až po oslovení vybraných lidí. Nepomohly-li tyto prostředky, sahá Bůh až k vyprovokování katastrofických scénářů (1Mo 6:7,8; Jer 25:9; Mt 24:2; Zjevení, kap. 8., 9. a 16.).

8. SKUTEČNÝ SMYSL STUDIA BIBLE

Informace o Bohu jsou proto v Bibli především ty, které jsou nezbytně nutné pro úspěšný vývoj lidstva, a to lidstva jako celku! Jednotlivec, i ten nejlepší a nejschopnější, je Bohem chápán jako „dar“ lidstvu a je používán právě v tomto smyslu.

¹⁰Bez těchto doplňků nemůže katolická církev zdůvodnit některé své nauky.

¹¹S výjimkou zaujatých odpůrců, kteří svou zaujatost většinou ani neskrývají (např. ateistů). Takové zaujaté námitky pochopitelně nemohou být považovány za věrohodné právě pro svou zaujatost.

Jan 3:16	„ <i>Neboť Bůh tak miloval svět¹², že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.</i> “ [EP]
Mt 20:28	„ <i>Tak, jako Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.</i> “ [EP]
Jan 12:26	„ <i>Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já tam bude i můj služebník. ...</i> “ [EP]
Mt 16:24,25	„ <i>Tedy řekl Ježíš svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapří sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne. Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však ztratí svůj život pro mne, nalezne jej.“</i> “ [EP]
1Pe 4:10	„ <i>Každý ať slouží druhým tím darem milost, který přijal; ...</i> “ [EP]

Lidé se silným sklonem k sobectví a egocentrismu se Boha dovolávají marně, odpověď nedostanou. Nic jim v tom nepomůže ani ta sebevětší „pokora“ před ním, ani jakékoli „dary“ či jiné pokusy o jeho zkorumpování (Ří 8:6, Ga 6:7,8, Žid 4:13).

Kdokoli chce proto studovat Bibli, uspěje jen tehdy, pokud jeho motivem je nepokrytecká snaha pomoci lidstvu jako celku. Není-li toto jeho záměrem, Bible ho svede na scestí. Žádná ani sebelepší znalost Bible nikdy nepomůže žádným sobeckým cílům.

Žid 4:12	„ <i>Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuje touhy i myšlenky srdce.</i> “ [EP]
----------	--

9. ZÁVĚR

Bible není určena pouze křesťanům, ale celému lidstvu. Každý člověk, bez ohledu na národnost, společenské postavení či úroveň dosaženého vzdělání, zde může najít velké množství cenných informací, které mu mohou pomoci již dnes zlepšit kvalitu jeho života.

Její hlavním posláním je však výchova a náprava lidstva, což jsou podmínky nutné pro jeho záchranu. Pro ty z lidí, kteří chtějí a jsou schopni se kvalifikovaně podílet na této činnosti, je Bible nepostradatelným pomocníkem.

¹²Lidstvo.